

Kaiken maailman sarjakuvatuksia

Keiko Nishi, Moto Hagio,
Shio Sato:
FOUR SHŌJO STORIES
Viz Communications 1996

Moto Hagio:
A, A' (A, A PRIME)
Viz Communications 1997

Keiko Nishi:
LOVE SONG
Viz Communications 1997

Englanniksi käännetty japanilainen sarjakuva on ehdottoman pääsääntöisesti peräisin nuoremmalle tai varttuneemmalle poikayleisölle tarkoitettusta lehdistöstä. Säröjä monoliittin luo kuitenkin Matt Thornin piectillä kääntämät shōjo manga-kokoelmat, joista tässä esitellään kolme olennaisinta. Sana "shōjo" merkitsee kirjaimellisesti neittoa, nuorta tyttöä, ja kyse on alunperin siis juuri tälle kohderyhmälle suunnatusta sarjakuvasta. Mutta siinä missä länsimainen romanttishenkinen "tyttöjen sarjakuva" on/oli taipuvainen yksitoikkoisen ohuisiin ja stereotyyppisiin nyhkytarinoin, tapahtui sen japanilaisessa sisarlajityypissä oikea vallankumous 60-luvun lopulla, kun sodan jälkeen syntyneet nuoret naiset ottivat ohjat käsiinsä ja laajensivat omien sarjakuvien aihepiirejä sci-fin, seksuaalisuuden ja yhteiskunnallisuuden alueille.

Toinen suuri innovaatio oli radikaali, kokeileva sarjakuvakerronta joka irtautui elokuvamaisuudesta ilmentyen hyvin näyttävän erikoisina ruutujakoina sekä -rytmeinä. Kaikki tämä osoittau-

tui soveliaaksi välineeksi käsittelemään shōjon varsinaista ydinainesta, nimittäin ihmisten tunteiden herkkävireistä analyysia ja introspektiä.

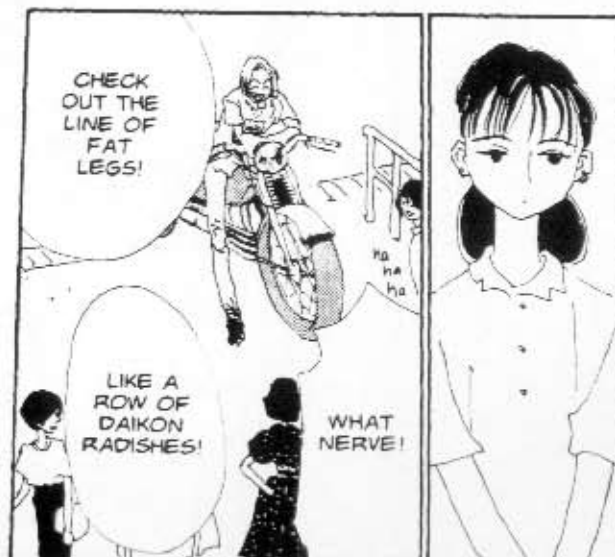
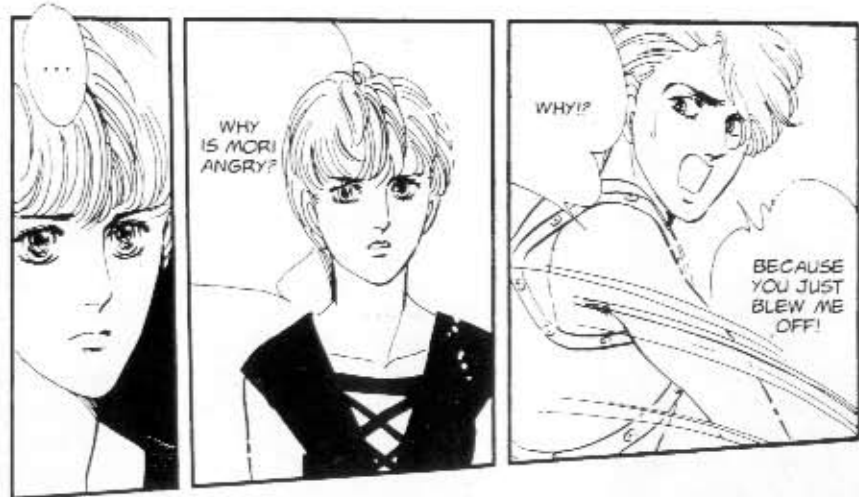
Tuon ajan piirtäjien keulakuvaksi on noussut "mangan kuningattareksikin" mainittu Moto Hagio (s.1949), jonka legendaarinen, 120-sivuinen avaruusseikkailu "They Were Eleven" vuodelta 1976 on Four Shōjo Stories -antologian helmi. Kuten japanilainen sarjakuva parhaimmillaan, tämäkin tarina on yhtä aikaa dramaattinen, humoristinen, romanttinen ja jännittävä. Etenkin viimeksi mainittua se on oikeasti, todella, mitä suurimmassa määrin. Sarjaa lukiesaan allekirjoittanut koki samoja värityksiä kuin lapsuuden Rick Random -seikkailuista Avaruuden Juhla-Korkeajännityksessä.

Hagion sarjakuvat sijoittuvat tulevaisuuden maailman galaktiseen sivilisaatioon, ja tarinoiden kchyksenä toimivat erilaiset tutkimus- ja rakennusprojektit, kuten esimerkiksi Maan kaltaisen ilmakehän luominen Marsiin. A, A Prime -kirjan tarinoiden yhteisenä nimittäjänä on se, että niiden keskushenkilöt kuuluvat harvinaiseen yksisarvisiksi kutsuttuun ihmisrodun haaraan. Ennen kuin ihmisillä tehtävät geenikokeet kiellettiin, luotiin heidät Maassa yksinomaan ohjelmoimaan tietokoneita ja tämän takia heidän persoonansa on autistinen ja kylmä. Kirjan tarinoissa Hagio kuvaa kauniisti näiden yksilöiden tunne-elämän murtautumista läpi jäisen ulkokuoren.

Hagio on ilmeisen mieltynyt myös androgyyni- ja transseksuaaliteemaan, joka on muutenkin shōjo mangassa varsin yleinen. Lisäksi hän ujuttaa sarjoihinsa rautaisannoksen perinteistä "kovaa" sci-fiä; A, A primen luettuun tietää varmasti Saturnuksen renkaiden rakenteesta sekä ihmisen lisääntymisbiologiasta enemmän kuin aiemmin.

Keiko Nishi (s.1968) edustaa uudempaa sukupolvea. Four Shōjo Stories -kokoelmassa on mukana kaksi näytettä hänen varhaistuotannostaan ja "Love Song" käsittelee neljä uudempaa tarinaa. Nishin juoni-ideat ovat vaihtelevantasoisia, mutta hänen varsinainen valtinsa onkin hiotun taloudellinen ja kirkas kerrontatyyl, jossa minimaalisin keinoin luodaan vaikuttavia efektejä. Hallituissa ruutukompositioissa koko sivun täyttävää eleganttia poseerausta saattaa seurata lapsenomaisen tuhrusmainen, pienenpieni karikatyyri. Hän vetäisee muutamalla nopsalla viivalla impressionistisen maiseman tai sisätilatutkIELMAN ja dialogin toteutukseen riittää usein pelkkä tyhjä ruutupalkki, jossa kelluu kaksi toisiinsa nähden aistikkaasti aseteltua puhekuplaa.

Kaikesta tästä moninaisuudesta huolimatta tarinat ovat tiiviitä ja soveltuvat erinomaaisesti useaan kertaan

Keiko Nishi: The Skin Of Her Heart

luettavaksi. Määrävinä aiheina ovat cristynsisyys, epävarmuus ja menneisyydestä irtautumisen vaikeus. Love Songin parhaaseen antiin kuuluu niminovelli, joka kertoo opiskelijatyön joutumisesta kasvotusten oman tunnevammaisuutensa kanssa. Vielä sitäkin enemmän pidän kuitenkin päätössarjasta "The Skin Of Her Heart", joka on Nishin muista käännetyistä tarinoista poiketen hyvin rauhallinen ja lyyrinen, askeettisesti piirretty kuvaus erään itsenäisen päätöksen hiljaisesta synnystä.

Four Shōjo Storiesin kolmas artisti on erikoisuus, Hagiota ja Nishiä astetta marginaalisempi Shio Sato. Kuten Hagio, tekee Satokin

eppistä sci-fiä, mutta siihen yhtäläisyydet näyttävät loppuvan. Hagian juoksuus nojaa jatkuvaan toimintaan, kun taas Saton tarina koostuu enimmäkseen dialogista. Kuvat ovat kurinalaisen yksinkertaisia, taustat on enimmäkseen häivytettyjä, mutta hahmot ovat piirretyt lämmöllä. Ruutujaossa Sato ei harrasta samanlaista akrobatiaa kuin kollegansa. Hän on heitä älyllisempi ja kypsempi. Hänen sarjakuvansa on ilmeisesti näyte laajemmasta kokonaisuudesta, jossa avaruusagentti Lin seikkailee kumppaninaan aluksensa tietokone Mizz, joka on eräänlainen naispuolinen versio 2001: Avaruusseikkailu -elokuvan Hal-tietokoneesta. Kumppanikin mieltyy

heti ensi sivuilta lähtien. Itse tarinassa "The Changeling" ratkotaan Ilidom-planeetan yhteiskunnan arvoitusta, ja terävä sosiaalinen tarkkailu yhdistyy hindulaisen metafysiikkaan. Tältä Ursula K. LeGuinin japanilaiselta hengenheimolaiselta toivoisi niin ikään näkevänsä oman käännöskokoelman, mutta sarjan epäkaupallisesta ulkonäöstä johtuen se ei liene kovinkaan todennäköistä. Sääli, sillä kyseessä on kiinnostava ja omaperäinen kyky.

Vakava sarjakuvan harrastaja tekee itselleen karhunpalveluksen jättäessään tutustumatta tässä lyhyesti esiteltäviin volyymeihin. Shōjo manga ei ole pelkäs-

tään tietyn sukupuolen tai ikäryhmän sarjakuvaa, vaan sen vetovoima on universaalista. Etenkin länsimaiselle lukijalle se saattaa avata uusia näkökulman sarjakuvataiteeseen ja tuottaa kosolti uudelleen löytämisen iloa. Jokainen näiden kirjojen tarinoista on lukunautinto, koska se on myös samalla katselunautinto; shōjo toimii terveellisenä muistutuksena siitä kuinka sarjakuvaa voidaan pitää yhtä hyvin kirjallisuutena kuin grafiikkana. Minusta sarjakuva onkin parhaimmillaan ja puhkeaa kukkansa silloin kun kuvat toimivat yksinomaan kerronnan välineenä, eikä päinvastoin.

J. Lehto

Hate Jamboree Fantagraphics 1998

Hate Jamboree on jumalainen paketti mannaa kaikille Peter Bagge -entusisteille; 64-sivuinen lehti on täynnä ennenjulkaisematonta tai vain jossain pienlehdessä julkaistuja sarjoja, luonnoksia, kuvituksia, levykansia jne. Lisäksi Baggen pitkä tarina omasta urastaan asianmukaisella ja runsaalla kuvituksella höystettynä (mm. ensimmäinen julkaistu Bagge-strippi...), Doo-fus-piirtäjä Rick Altergottin haastattelu ja Haten tussaa ja Jim Blanchardin haastattelu ovat kaikki paikallaan valottamassa Baggen uraa ja Haten eri puolia.

Lehti paitsi muistuttaa monista (sinänsä yhdentekevästä, mutta ah niin tärkeistä) pikkufaktoista, myös tarjoaa uusia näkymiä Baggen tuotantoon. Esimerkiksi Baggen Cracked-lehdelle tekemät sarjakuvat olivat kiintoisia tietäen hänen suuren kunnioituksensa vanhaa

Mad-lehteä kohtaan. Myös Baggen 80-luvun alussa porno- ja videopelilehtiin tekemät työt ovat hauskoja ja mielenkiintoisia pikku kurioositeetteja. Kuten myös lukuisat kuvitusjutut paavin pilakuvasta musiikkilehtien kansiin, keikkajulisteista (totuttumattoman) Hate-animaation pohjiin.

Suomalaista lukijaa riemastuttaa aukeama, jolla on rivissä erikielisiä ja -maalaisia Bagge-käännöksiä - saksalainen Leck mich! -lehti, ranskalainen Haine, espanjankielinen el Vibora - ja Buddy Bradley managerina!

Syy Hate Jamboreen julkaisemiselle on selvä. Baggen lopetettua Haten (ja tulevaisuuden Fantagraphicsilla ollessa enemmän tai vähemmän suunnitelmien asteella) on tärkeää, että miehen nimi pysyy edelleen pinnalla, koska potentiaalisia ostajia kuitenkin riittää. Samasta syystä Fantagraphics aikoo myös julkaista kuusiosaisen Bradleys-minisarjan.

Lehti tulee sisältämään paitsi vanhat Neat Stuff -lehden tarinat uudelleenpainatuksina, myös harvinaisempaa cri paikoissa ilmestynyttä materiaalia, jota ei olla aikaisemmin uudelleenpainatettu sekä täysin uusia kansia, yhden sivun juttuja ja muuta hyvettä.

Bagge myös työstää paria aikaa Hate-tv-sarjaa ja käsi-kirjoittaa (piirtäjänään Gilbert Hernandez) kaikille ikäryhmille suunnattua Yeah!-lehteä DC-kustantamolle. Ilon päivät Baggen parissa eivät siis noin vain loppu, se on varmaa.

Ville Hänninen

